Geloofwaardige keuzes

Manifest voor Christelijke politiek in Europa

ChristenUnie SGP

Geloofwaardige keuzes

Manifest voor Christelijke politiek in Europa

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Verkiezingen voor het Europees Parlement

Zittingsperiode 2004-2009

ChristenUnie - Staatkundig Gereformeerde Partij

Inhoudsopgave

Inleiding	Geloofwaardige keuzes	3
Hoofdstuk 1	Bestuur met een basis	5
Hoofdstuk 2	Voor waarden en welzijn op de markt	9
Hoofdstuk 3	Op goede gronden	13
Hoofdstuk 4	Zorg voor de schepping	17
Hoofdstuk 5	Vrijheid binnen rechtvaardige grenzen	21
Hoofdstuk 6	Met open vizier	25
Hoofdstuk 7	Integriteit op alle fronten	29
Verklarende woordenlijst		33

Inleiding Geloofwaardige keuzes

Bij de verkiezingen van het Europees Parlement Deo volente op donderdag 10 juni 2004 willen ChristenUnie en SGP opnieuw gezamenlijk optrekken. We doen dit om in Brussel en Straatsburg een eigen geluid te laten horen. Dit is noodzakelijk omdat Europa zich steeds meer met ons doen en laten bezighoudt en de Nederlandse belangen daar goed behartigd moeten worden. Maar van veel groter gewicht is dat de betekenis van de christelijke waarden, die wij voorstaan, niet ophoudt bij de Nederlandse grens.
Daarom zijn wij actief in de Europese politiek en bieden op grond van de Bijbel evenwichtige en geloofwaardige alternatieven aan. De zestiende eeuwse Reformatie, waarmee ChristenUnie en SGP nauw verbonden zijn, was voluit een Europabrede beweging. In die lijn willen wij in deze eeuw voortgaan.

De Europese Unie is volop in beweging. Er staat veel op het spel. Na het tot stand komen van de interne markt en de invoering van de euro staan we opnieuw op een belangrijk kruispunt: de uitbreiding met maarliefst tien lidstaten en het aannemen van een Europese grondwet. Ontwikkelingen die toekomstbepalend zijn voor de EU.
Wat voor Europa gaat dat worden? Wat ons betreft niet alleen een Europa van de interne markt, waarin veel economisch voordeel te halen is; ook niet een Europa waarin welvaartsgroei het hoogste doel is. De mens leeft niet bij brood alleen. Er is meer van belang. Ook in de Europese politiek. Hoe gaat Europa om met de christelijke waarden en normen? Werkt daar iets van door bij het opstellen van een zogenaamde Europese grondwet en in discussies over huwelijk, abortus en euthanasie? Bescherming van het menselijk leven, zorg voor de zwakken in de samenleving en het milieu is wezenlijk voor de christelijke politiek. Daar moeten we ook in Europa pal voor staan.

Welke rol wil Europa spelen op wereldniveau? De EU moet zich inzetten voor mondiale veiligheid, bestrijding van terrorisme, rechtvaardiger internationale verhoudingen en voor een betere positie van ontwikkelingslanden. Want in de visie van ChristenUnie en SGP gaat dienstbaarheid boven machtspolitiek.
Bij het opstellen van dit manifest zijn wij ons bewust van de gebrokenheid van de samenleving en de ontluistering van de schepping die het gevolg zijn van de ongehoorzaamheid van de mens aan God de Schepper. In Nederland en in Europa vervreemden mensen steeds meer van God. Dat maakt het moeilijker om een appèl vanuit Zijn woord te laten horen. Maar wij willen daar niet over zwijgen. Gods geboden gelden immers voor iedereen en beogen het welzijn van de hele samenleving. Het gaat ook in de Europese politiek om een leven

naar Gods eer, in gehoorzaamheid aan Zijn woord. Gedreven door liefde voor de naaste en zorg voor een verantwoord beheer van de schepping.

Van welvaart en welzijn is alleen echt sprake wanneer burgers en overheden de beschermende, ordenende en bevrijdende betekenis van de bijbelse geboden en beloften erkennen. Zonder dat besef dreigen fundamentele waarden als gerechtigheid, barmhartigheid en integriteit verloren te gaan.
Eerbied voor Gods Naam dient ook in Europees verband te worden nagestreefd. We tekenen protest aan tegen maatregelen die de zondag in het economisch leven of op andere terreinen gelijkstellen met de andere dagen van de week.
In alle landen van de Europese Unie dient de rechtsstaat gewaarborgd te zijn en moet corruptie worden bestreden. Niet alleen in een aantal nieuwe lidstaten, waar lange tijd een totalitair regime aan de macht was, verdient dit de komende jaren grote aandacht.
Gezien allerlei economische, technologische en mondiale ontwikkelingen is het noodzakelijk dat tal van zaken op Europees niveau worden geregeld. Hierbij willen wij waken voor een sluipende europeanisering van steeds meer beleidsterreinen, uit respect voor de zelfstandigheid van de lidstaten en hun nationale identiteit.
In het verband van de Europese Unie heeft Nederland, net als de andere lidstaten, een groot aantal bevoegdheden overgedragen aan de Europese instellingen. Uiteraard is het van belang hoe met deze bevoegdheden wordt omgegaan. Wij willen de Europese overheidsinstellingen aanspreken op hun ambt als dienares van God ten goede van de burgers. Daar ligt een belangrijke verantwoordelijkheid voor onze partijen in het Europees Parlement, waaraan we ons niet mogen onttrekken. Wij zoeken een draagvlak voor een bijbels verantwoord beleid, ook in de Europese Unie.
Deze taak kunnen onze europarlementariërs alleen vervullen in afhankelijkheid van de zegen van God. Het is belangrijk dat zij zich daarbij gedragen weten door de steun, het meedenken en het gebed van christenen in Nederland. Wij rekenen daarom op u! Ook bij de komende Europese verkiezingen telt elke stem.
Een stem voor ChristenUnie en SGP op donderdag 10 juni is een stem voor een helder christelijk geluid in het Europees Parlement.

Meer weten? Voor gedetailleerde informatie over onze standpunten kunt u contact opnemen met de eurofractie ChristenUnie-SGP, Postbus 23529, 3001 KM Rotterdam, tel. 010-4140534, e-mail: info@eurofractie.nl of kijk op www.eurofractie.nl

Hoofdstuk 1 Bestuur met een basis

Al een halve eeuw werken steeds meer Europese staten samen om vrede te bewaren en welvaart te bereiken. Maar ook om grensoverschrijdende problemen op te lossen op het gebied van bijvoorbeeld milieu en migratie. Op sommige terreinen hebben de lidstaten in vergaande mate hun bevoegdheden aan de EU overgedragen. De globalisering heeft dit proces versterkt. Opvallend genoeg ging de Europese integratie al die jaren door zonder dat het staatkundige bouwwerk van de Unie werd aangepast. En dat terwijl Europese vraagstukken veranderden en het aantal lidstaten toenam van zes tot vijfentwintig. Hoe moeten we de Europese integratie beoordelen? En hoe moet het verder met de EU?

ChristenUnie en SGP erkennen de voordelen en kansen van Europese integratie. Maar benoemen tegelijk eerlijk de schaduwzijden ervan. De EU is er om vrede, gerechtigheid en welvaart te bevorderen en gezamenlijke problemen op te lossen. Samenwerking en integratie zijn geen doel op zichzelf, maar middel ten dienste van de aangesloten Europese staten en hun gedeelde belangen. Het gaat ons daarbij niet om Europese staatsvorming, maar om een Unie waarvan de lidstaten de politieke kernen blijven.

We dienen centralisatie van besluitvorming te beperken tot het hoogst noodzakelijke. Ook in Europa dient macht gespreid te zijn. Bevoegdheden worden alleen dán aan de EU gegeven als lidstaten kampen met problemen die ze zèlf niet op kunnen lossen. Een Europese aanpak moet aantoonbaar nodig zijn. Denk bijvoorbeeld aan waterbeleid, migratiebeleid of terrorismebestrijding. Daar kan Nederland niet in zijn eentje voor zorgen. De toets op de noodzaak van Europees beleid noemen we subsidiariteit. Nationale parlementen dienen een stevige vinger in de pap te hebben bij het bewaken van subsidiariteit. Een gezamenlijke aanpak betekent niet altijd direct een volwaardig Europees beleid. Soms is het maken van onderlinge afspraken of het coördineren van inspanningen voldoende. Wij zien een volwaardig Europees beleid vooral weggelegd voor de interne markt; grote delen van het asielbeleid, transport, het landbouw- en milieubeleid en sterk daarmee samenhangende onderdelen van andere beleidsterreinen.
Daar waar Europees beleid nodig blijkt, is een positieve taak voor de EU weggelegd om bijbelse gerechtigheid na te streven. Aan het vervullen van die taak willen wij in het Europees Parlement onze constructieve bijdrage blijven leveren.

Diversiteit is een wezenskenmerk van Europa. Elke lidstaat heeft zijn eigen identiteit. Een Unie die bij de burgers draagvlak zoekt voor haar beleid, houdt daar rekening mee. Om deze reden moeten de lidstaten ruime beleidsvrijheid houden op terreinen als buitenlands beleid, defensie, justitie, binnenlandse zaken, onderwijs, cultuur en taal. Zeker nu opnieuw landen tot de EU toetreden, waardoor de diversiteit sterk toeneemt, kan het belang hiervan niet voldoende onderstreept worden. Besluitvorming bij meerderheid op zulke beleidsterreinen leidt slechts tot een kunstmatige eenheid die weinig raakvlakken heeft met de politieke realiteit. Het vergroot ook de afstand van de burgers tot de politiek. Wij vinden dat die afstand juist klein gehouden moet worden.

De Europese Conventie en de daarop volgende Intergouvernementele Conferentie hebben het bouwwerk van de EU in de steigers gezet. Een ingrijpende verbouwing wordt voorgesteld. De Unie moet een heuse Grondwet krijgen. De term 'grondwet' is ongepast. Wij vinden het juister om gewoon van het 'Verdrag' te spreken. De EU is immers geen staat en moet het ook niet worden.
Een belangrijk thema is de preambule op de 'grondwet'. Als ervoor gekozen wordt daarin iets te zeggen over Europa's geestelijk erfgoed, mag een duidelijke verwijzing naar het christendom niet ontbreken. Ondanks de diversiteit tussen de lidstaten hebben ze immers ook een gemeenschappelijk erfgoed. Het joods-christelijke denken heeft een stempel gezet op de beschavingen van alle lidstaten. De Unie wordt met een verwijzing daarnaar erop aangesproken de juiste keuzes te maken bij het vormgeven van beleid. Het beleid van de Unie behoort niet op gespannen voet te staan met die gemeenschappelijke erfenis. Positief is dat de voorgestelde 'Europese grondwet' de huidige ingewikkelde Verdragen vervangt en vereenvoudigt. Dat schept helderheid. De versterkte betrokkenheid van nationale parlementen bij het toetsen van subsidiariteit juichen wij toe, maar zou verder moeten gaan. Ook is duidelijk vastgelegd waar bevoegdheden op de beleidsterreinen liggen: bij de Unie, de lidstaten of beide. Wij constateren wel dat er nog sluiproutes zijn om 'achterom' de greep van Europa op diverse terreinen te versterken. Op dit punt moet deze 'grondwet' gerepareerd worden.

Wie heeft de macht in de EU? Een belangrijke vraag, waarop ook de 'Europese grondwet' een antwoord geeft. Naar onze mening niet het juiste. De 'grondwet' stelt een Europese president in met een mandaat van 2,5 jaar. Dat kan de grote lidstaten bevoordelen, terwijl machtsevenwicht tussen grote en kleine lidstaten cruciaal is voor de samenwerking binnen de EU. Wij pleiten voor handhaving van het roulerend voorzitterschap. Een goed alternatief is duovoorzitterschap. In de Europese Commissie moeten alle lidstaten met een vol-

waardig lid vertegenwoordigd blijven. De Commissie behoudt als taak de politieke lijnen, uitgestippeld door de Europese Raad en de ministerraden, om te zetten in initiatiefvoorstellen. De Commissie moet geen sterkere verantwoordingsrelatie krijgen ten opzichte van het Parlement. Ze mag geen 'Europese regering' worden die concurreert met de Raad en zo de besluitvaardigheid van de Unie ondermijnt. Het Europees Parlement moet op volwaardige Europese beleidsterreinen een volwaardige controlerende taak uitoefenen. Daar waar de lidstaten hun vetorecht opgeven, moet het Parlement medebeslissende bevoegdheid krijgen met de Raad van Ministers. Ook in Europa zijn *checks & balances* van groot belang.

Ten slotte de beleidsterreinen waarover de 'Europese grondwet' zich uitspreekt. Op zeer veel onderdelen van die beleidsterreinen wordt aan de lidstaten hun vetorecht ontnomen en wordt meerderheidsbesluitvorming ingevoerd. Denk aan belastingen, sociaal beleid, grensbewaking, het volledige asiel- en migratiebeleid en onderdelen van het buitenlands beleid. Een vergaande centralisatie vindt plaats zónder dat nut en noodzaak duidelijk aangetoond zijn. Wij vinden dat geen goede zaak. ChristenUnie en SGP achten het noodzakelijk dat vijf jaar na invoering van het nieuwe beleid een kritische doorlichting plaats vindt van die beleidsonderdelen die in de 'grondwet' nieuw aan de Unie toegewezen worden.

Aanvullende aandachtspunten

- De Europese Commissie is geen regering en mag niet concurreren met de Raad van Ministers. Een gekozen Commissievoorzitter wijzen wij af. Evenals een recht van het Europees Parlement om individuele Eurocommissarissen te ontslaan. De eindverantwoordelijkheid voor het ontslaan van Commissarissen blijft bij de Raad liggen.
- De flexibiliteitsclausule in de 'Europese grondwet', die het mogelijk maakt zonder verdragswijziging de Uniebevoegdheden uit te breiden, wordt gewijzigd. Alle nationale parlementen moeten groen licht geven alvorens de Raad een besluit kan nemen op basis van deze clausule.
- Raad en Commissie behouden hun onderscheiden posities. Mede om die reden wordt de Europese minister van Buitenlandse Zaken afgewezen.
- Europese regelgeving mag de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs in Nederland niet in gevaar brengen. Waakzaamheid blijft geboden om het unieke Nederlandse onderwijsstelsel te behouden.
- Wij staan afwijzend tegenover een Europa van verschillende snelheden, waarin een aantal lidstaten tot nauwere samenwerking kan besluiten. Nauwere samenwerking kan leiden tot een eerste en tweede rang voor lidstaten en daarmee de eenheid van de Unie in gevaar brengen.

Hoofdstuk 2 Voor waarden en welzijn op de markt

De Europese interne markt heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de huidige welvaart in Nederland. ChristenUnie en SGP streven ernaar deze welvaart te behouden èn anderen daarin te laten delen. Daarvoor is nodig dat een goed functionerend Europees beleid de interne markt ondersteunt en begrenst. Belangrijke elementen van dat beleid zijn rechtvaardige concurrentieverhoudingen, minder en duidelijker regelgeving voor ondernemingen, een betrouwbaar stabiliteitspact, een solide energiemarkt, een duurzaam transportbeleid en een veilig internet.

Interne markt en het financieel beleid
Een interne markt met een gemeenschappelijke munt heeft behoefte aan zekerheid. Zonder zekerheid en vertrouwen functioneert de economie niet goed en worden geen stabiele prijzen bereikt. Met het oog hierop hebben de eurolanden het Stabiliteits- en Groeipact gesloten. Daarin is afgesproken dat de eurolanden hun overheidsuitgaven en staatsschuld beperken, vooral in tijden van welvaartsgroei. Zo wordt een stabiele economische situatie en duurzame economische groei nagestreefd. Wij vinden het van groot belang dat de regels van dit pact strikt worden nageleefd. Het pact is te belangrijk om als politieke speelbal te worden gebruikt.

De betaalbaarheid van de pensioenlasten vormt een ernstig probleem voor veel eurolanden. Niet overal is een pensioenvoorziening opgebouwd, zoals in Nederland. Wij vinden dat deze landen dit financieringsvraagstuk tijdig intern moeten oplossen. Europa kan hierbij het pensioenbeleid coördineren en hervormingen daarvan stimuleren, zodat nationale problemen niet worden afgewenteld op andere eurolanden.
De interne markt leidt ertoe dat zowel werkenden als gepensioneerden zich steeds vaker vestigen in een andere lidstaat. Dat heeft niet alleen praktische, maar ook fiscale gevolgen. Vaak blijkt het voor 'landverhuizers' niet eenvoudig te zijn om een beroep te doen op de sociale zekerheids- en pensioenrechten die in een ander land dan het 'woonland' zijn opgebouwd. De EU en de lidstaten moeten de ernstigste obstakels wegnemen. Een goed voorbeeld in dit verband is de in te voeren Europese gezondheidskaart, waardoor elke burger van een lidstaat zonder administratieve rompslomp terecht kan bij een arts of ziekenhuis in de gehele EU.

Liberalisering is een veelbesproken ontwikkeling in de interne markt. Minder regels en meer ruimte voor ondernemerschap. Dat lijkt aantrekkelijk, maar

liberalisering leidt niet in alle economische sectoren tot gewenste resultaten. Een merkbaar gevolg is de schaalvergroting van ondernemingen, die beslist haar schaduwzijden heeft. De commercialisering in de zorgsector en de media verdient eveneens kritische waakzaamheid. Bij de liberalisering van de energiemarkt menen wij dat deze alleen doorgang kan vinden wanneer de leveringszekerheid is gewaarborgd. Energieleveranciers komen onder druk te staan om minder te investeren in de fysieke infrastructuur en milieukwaliteit. Wij willen daarom dat er Europese minimumeisen worden gesteld aan de kwaliteit van infrastructuur voor energielevering. Het waarborgen hiervan moet volgens ons een directe verantwoordelijkheid blijven van de lidstaatregeringen. Ook moet de EU de productie en het gebruik van duurzame energie bevorderen.

Al sinds de totstandkoming van de interne markt geldt de voorwaarde dat ondernemingen op voet van gelijkheid met elkaar kunnen concurreren. De Europese Commissie moet daartoe een uniforme interpretatie en toepassing van de concurrentieregels in alle lidstaten afdwingen. De nationale mededingingsautoriteiten bieden daarbij ondersteuning.
Niet alleen nationaal overheidsbeleid of staatssteun kan concurrentievervalsing in de hand werken. In de praktijk blijkt dat ook Europese subsidieregelingen concurrentieverstoring tot gevolg hebben in bepaalde economische sectoren. ChristenUnie en SGP vinden dat ontoelaatbaar en pleiten voor een kritische toetsing van EU-subsidieregels op dit aspect. Een voorbeeld: wat ons betreft krijgen scheepswerven geen subsidie meer waarmee zij op verkapte wijze hun capaciteit kunnen uitbreiden. Scheepswerven in Zuidoost-Azië bederven de markt door prijsdumping, wat de EU noopt tot tijdelijke steun aan de noodlijdende Europese scheepsbouwsector. Wij vinden deze steun alleen geoorloofd in de vorm van ondersteun met een gelijk percentage voor alle Europese scheepswerven, zodat binnen de EU geen extra marktverstoring optreedt.

In een groot aantal lidstaten bestaat de mogelijkheid om beursgenoteerde bedrijven tegen een vijandige overname te beschermen. Bedrijfsovernames beïnvloeden de interne markt, dus stellen we regels op dit vlak ook op Europees niveau vast. Hierbij mag niet uitsluitend het belang van de aandeelhouders bepalend zijn. Wij vinden dat in de regelgeving voor bedrijfsovername het belang van werkgelegenheid en de continuïteit van het bedrijf hoort mee te wegen.

Transport
Voor een soepel functioneren van de interne markt is een goed beheer van de fysieke stromen van personen en goederen belangrijk. Daarbij is verschillend beleid per vervoersvorm noodzakelijk om dubbel werk door overheden te ver-

mijden. Personenvervoer over land is veel minder vaak grensoverschrijdend en zal daarom door de lidstaten zelf worden geregeld. Het ligt voor de hand dat beleid voor lucht- en zeetransport wordt behartigd op mondiaal vlak, door internationale organisaties zoals de *International Civil Aviation Organisation* en de *International Maritime Organisation*. Regelgeving met betrekking tot het goederenvervoer binnen Europa valt toe aan de EU.

In de transportsector is sprake van overcapaciteit en bikkelharde concurrentie. Vervoerders hebben hierdoor weinig invloed op de vrachtprijs. Om toch winst te maken, besparen zij voortdurend op de kosten. Dat kan op den duur ten koste gaan van materieel en personeel, dus veiligheid en welzijn. Wij pleiten daarom voor duidelijke en strakke Europese regels ter verbetering van de (verkeers)veiligheid en de bescherming van personeel. De EU kan hieraan bijdragen door het instellen van een rijverbod voor vrachtwagens op zondag, degelijke normen voor de veiligheid van auto's en hun inzittenden, het vaststellen van leefbare rij- en rusttijden voor vrachtwagenchauffeurs en het tegengaan van illegaal gebruik van goedkoop personeel uit Oost-Europa door vervoerbedrijven.

De verwachting is dat de vraag naar transport van goederen de komende jaren fors zal stijgen. Wij vinden dat de leefbaarheid en kwaliteit van het milieu hierdoor niet mogen afnemen. De toename van de vervoersomvang kan afgeremd worden door het nemen van logistieke maatregelen door vervoerders en door het regionaliseren van de productie. Verder is het rechtvaardig wanneer alle kosten die het vervoer veroorzaakt door de vervoerder worden betaald. Het doorberekenen van alle kosten vereist een systeem waarin het feitelijke gebruik van de infrastructuur wordt belast. Om concurrentievervalsing te voorkomen moeten de grondslagen daarvoor op Europees niveau worden vastgelegd. Wij menen dat in het tarief voor de kilometerheffing begrepen moeten zijn: de kosten van wegonderhoud, het tijdstip van gebruik, het gewicht van het voertuig en de aantasting van het milieu. Deze Europese regels voor een kilometerheffing zullen op termijn ook voor het personenvervoer over de weg moeten gaan gelden.

De schade die het vervoer aan het milieu toebrengt, is ook te reduceren door het minimaliseren van milieueffecten. Europa kan daaraan een steentje bijdragen door technische eisen te stellen aan verbrandingsmotoren en subsidies te geven voor het gebruikmaken van 'milieuvriendelijk' vervoer. Bovendien vinden wij het gewenst dat de EU het gebruik van vervoerswijzen stimuleert waarvoor - zonder nieuwe investeringen - capaciteit beschikbaar is. De weg is erg vol, terwijl kustvaart, binnenvaart en spoor nog capaciteit over hebben. Het is daarom wenselijk de alternatieven voor wegvervoer optimaal te benutten.

Veilig en verantwoord internet

Het wereldwijde medium internet raakt steeds meer in gebruik als informatie- en communicatienetwerk. Internationale voorschriften voor netwerkveiligheid en interoperabiliteit zijn nodig om de betrouwbaarheid ervan te waarborgen. Deze hebben ook betrekking op de vertrouwelijkheid van de informatie. We denken dan aan de beveiliging van infrastructuur, aan de elektronische handtekening die in ontwikkeling is en aan een effectieve bestrijding van de zogenoemde spam.

Wij vinden dat de EU schadelijke inhoud op het internet, zoals pornografie, racisme, geweld en gokwebsites, actief moet tegengaan, zéker om kinderen hiertegen te beschermen. Europese politiële en strafrechtelijke samenwerking is dringend nodig om deze grensoverschrijdende, strafbare handelingen te bestrijden. Daarnaast is het cruciaal dat mensen die het internet gebruiken, in staat worden gesteld om dat op verantwoorde wijze te kunnen doen.

Keurmerken voor websites zijn noodzakelijke middelen voor het streven naar verantwoord gebruik en een betere bescherming en begeleiding van kinderen.

Wij vinden het positief dat de EU met behulp van minimumnormen de toegang tot internet voor gehandicapte personen verbetert en aandringt op een betere naleving van deze regels door de lidstaten.

Aanvullende aandachtspunten

- Het personen- en goederenvervoer per vliegtuig over een kortere afstand dan 500 kilometer wordt actief teruggedrongen, zeker wanneer goede alternatieven per spoor of over de weg beschikbaar zijn.
- Het is hoog tijd voor een Europese milieuheffing op vliegverkeer, in de vorm van een kerosine-tax of een heffing op het recht van overvliegen binnen de EU.
- Milieurampen met olietankers moet de EU tegengaan door olietankers in slechte conditie de toegang tot alle Europese havens te verbieden. Wij pleiten voor betere inspecties en strikte handhaving van de huidige regels.
- De EU stimuleert de ontwikkeling en het gebruik van elektronische filters, zodat internetgebruikers in staat zijn om ongewenste confrontatie met schadelijke en schandelijke inhoud tegen te gaan. Daarnaast moet er een kaderrichtlijn komen voor de wettelijke aansprakelijkheid van internetproviders.

Hoofdstuk 3 Op goede gronden

Voedselzekerheid, een redelijke prijs voor de consument en een goed inkomen voor de boer: dat zijn de drie doelen waarmee het Europees landbouwbeleid bijna 50 jaar geleden van start ging. De doelen zijn deels bereikt. De EU heeft geen voedseltekort meer meegemaakt en de prijs van ons voedsel is de afgelopen decennia alleen maar gedaald. Ondertussen hebben veel Europese boeren moeite een redelijk inkomen van hun bedrijf te halen; de eisen zijn hoog, de prijzen laag. In Nederland leeft bijna eenderde van de boeren onder de bijstandsnorm. Steeds meer boeren stoppen om die reden met hun bedrijf. Ondanks die ontwikkeling is de Nederlandse landbouwsector nog steeds goed voor zo'n tien procent van het Bruto Nationaal Product. Boeren leveren daarnaast een essentiële bijdrage aan het behoud van het landschap. Wij vinden daarom dat de EU waar mogelijk het voortbestaan van land- en tuinbouw - met name het gezinsbedrijf - moet waarborgen.

Beheerste marktwerking

De landbouw en veeteelt zijn lange tijd afgeschermd van de vrije marktwerking. Met behulp van hoge importtarieven werd de invoer van goedkope landbouwproducten geblokkeerd en de productie van voedsel in de EU veiliggesteld. Onder druk van de WTO wordt deze bescherming langzaam afgebroken. Sectoren als de tuinbouw en de varkens- en pluimveehouderij opereren meer en meer op een vrije markt. Wij vinden dat importen aan dezelfde Europese producteisen qua veiligheid en productiewijze moeten voldoen als producten uit de EU om gelijkwaardige concurrentievoorwaarden te garanderen.
De grondgebonden landbouw met basisproducten als graan, suiker en zuivel geniet nog altijd bescherming. Tariefmuren, garantieprijzen en inkomenssteun bieden deze sector een bepaalde inkomenszekerheid. Verdergaande liberalisering leidt tot een daling van het inkomen van de boer in deze sector. Het gevolg is schaalvergroting en teloorgang van het gezinsbedrijf in een sector die juist van vitaal belang is voor instandhouding van platteland en landschap. Wij pleiten daarom voor het behoud van bescherming van deze sector. Tegelijk moet die bescherming zo min mogelijk handelsverstorend werken. De huidige productiebeheersing moet voor een aantal producten worden gehandhaafd: melk, suiker, graan en rundvlees. Afstemming op de Europese behoefte is daarbij essentieel. Productiebeheersing voorkomt het onbeperkt dumpen van overschotten van deze producten op de wereldmarkt en bevordert een hogere productprijs op de interne markt.
Bij de jongste hervorming van het landbouwbeleid is besloten de steun voor onder meer graan te ontkoppelen van de productie. Dit geeft boeren de kans

om beter in te spelen op de marktvraag. Het ontvangen van de ontkoppelde steun wordt afhankelijk van het voldoen aan allerlei regels op het gebied van milieu en dierenwelzijn. Heldere indicatoren zijn een 'must'. Een vermindering van de administratieve lastendruk moet worden bevorderd.

Landbouw en ontwikkelingslanden
Exportsubsidies waarmee overschotten op de wereldmarkt worden gedumpt, schaden de handelsbelangen van ontwikkelingslanden en moeten daarom verdwijnen. Wij pleiten voor een selectieve markttoegang voor de armste ontwikkelingslanden. Dit recht bestaat al voor 48 voormalige koloniën van EU-lidstaten, maar dient uitgebreid te worden naar overige arme landen. Een goede controle op de invoer moet voorkomen dat deze arme landen door derden worden misbruikt als doorvoerkanaal naar de Europese markt. Ontwikkelingshulp in de vorm van technische ondersteuning kan dienen om producten uit de Derde Wereld aan EU-eisen te laten voldoen.

Plattelandsbeleid
Landbouw draagt in belangrijke mate bij aan onderhoud van het platteland. Zolang de boer daar geen financiële vergoeding voor krijgt, kan hij ook geen goede keuzes maken. Verbreding van de landbouw kan worden gestimuleerd met projecten die de EU cofinanciert. Naast landschapsonderhoud moet hierbij aandacht zijn voor ecologische landbouw, agrotoerisme, waterberging en het behoud van voorzieningen in kleine dorpen. De EU-gelden moeten voornamelijk ten goede komen aan de agrarische gemeenschap.

Dierenwelzijn
Te lang heeft het economisch belang van dierlijke productie de overhand gehad. Daarin werden dieren meer gezien als productie-eenheden dan als Gods schepselen. Wij vinden dat Europees beleid de boer in staat moet stellen de schepping te beheren als een rentmeester van God.
Het Europees non-vaccinatiebeleid leidde na de uitbraak van MKZ en varkenspest tot ruiming en vernietiging van miljoenen gezonde dieren. Het non-vaccinatiebeleid is inmiddels aangepast. Bij uitbraak van MKZ en varkenspest is noodvaccinatie onder voorwaarden toegestaan. Versoepeling van de regels is nodig zodat noodvaccinatie bij een uitbraak van elke besmettelijke dierziekte kan worden toegepast. Ontwikkeling van nieuwe vaccins en detectietechnieken, die onderscheid maken tussen geïnfecteerde en geënte dieren, verdient financieel ondersteuning. Er moet ruimte blijven voor boeren met gewetensbezwaren tegen vaccinatie van dieren.
Het voeren van koeien met vermalen soortgenoten heeft geleid tot de gekkekoeienziekte BSE. Wij pleiten daarom voor handhaving van het verbod op het

gebruik van diermeel in mengvoeders. Het gebruik van hormonen en antibiotica in de veehouderij moet verboden worden, behalve bij behandeling van zieke dieren. Slachtvee dient in beginsel in de regio van productie geslacht te worden. De subsidie op de export van levend slachtvee naar landen buiten de EU wordt zo snel mogelijk afgeschaft.

Gewasbescherming
Het terugdringen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen vraagt om een Europese aanpak. Een Nederlands verbod op bepaalde middelen leidt tot het uit de markt prijzen van de Nederlandse boer en tuinder. Vanuit andere Europese lidstaten en van buiten de EU vinden de producten, bespoten en wel, hun weg naar de Nederlandse supermarkten. Harmonisatie van beleid is daarom van belang. De EU dient zich in te spannen om de afhankelijkheid van chemische gewasbeschermingsmiddelen te verminderen door ontwikkeling van nieuwe rassen en teeltmethoden te stimuleren.

Helaas is het tijdelijk verbod op de invoer en teelt van genetisch gemodificeerde gewassen (ggo) opgeheven. Toch zal de EU het recht moeten houden om de invoer en teelt van dergelijke gewassen te verbieden als dat een ggo-vrije keten in gevaar brengt. Wij pleiten voor een Europees kader dat het naast elkaar bestaan van de ggo en ggo-vrije keten garandeert. Binnen dat kader moet ruimte zijn voor striktere nationale maatregelen die het lidstaten en regio's mogelijk maakt zich uit te roepen tot ggo-vrij gebied.

Visserij
Ieder jaar in december wordt er in Brussel hevig onderhandeld over de hoeveelheid vis die in het volgend jaar gevangen mag worden. Dit getouwtrek moet plaatsmaken voor meerjarige afspraken over vangsthoeveelheden en beheersplannen die gebaseerd zijn op gedegen onderzoek naar de visstand. Deze meerjarenquota bieden de vissers en de visverwerkende industrie een grotere bedrijfszekerheid. Biologen dienen bij het opstellen van quota-adviezen de praktijkinformatie van de vissers beter te benutten.
Het quota-instrument beperkt alleen de hoeveelheid vis die aan land wordt gebracht. De Nederlandse zeedagenregeling beheert totale vangstcapaciteit (vangst en bijvangst) en verdient Europese toepassing. Er bestaat onduidelijkheid over de omvang van de visbestanden omdat onduidelijk is hoeveel bijvangst er is. De bijvangst van onder meer ondermaatse vis wordt namelijk op zee meer dood dan levend overboord gezet. Beperking van de bijvangst heeft daarom een hoge prioriteit. Onderzoek naar selectieve vangstmethoden moet geïntensiveerd worden, evenals onderzoek naar vistuigen die het bodemmilieu minder fysieke schade aanbrengen.

Aanvullende aandachtspunten

- Het Europees beleid moet zich toeleggen op doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften. Bij de nitraatrichtlijn is het doel om het nitraat in het grondwater te beperken tot maximaal 50 milligram per liter. In plaats van op een nitraataanvoernorm moet een boer afgerekend worden op zijn afvoernorm. Een algemene aanvoernorm houdt te weinig rekening met de klimaat- en bodemverschillen in de EU.
- Dierenwelzijn is niet gediend met het transport van dieren over lange afstanden, om nog maar niet te spreken over het risico van de verspreiding van dierziekten. Diertransport moet beperkt worden tot een maximum van 500 km of acht uur.
- De vergoeding van de kosten van destructie van besmette dieren, zoals BSE-koeien, varieert per lidstaat. Een uniforme wijze van vergoeden voorkomt oneerlijke concurrentie tussen boeren uit de verschillende lidstaten.
- Premies voor het fokken van stieren voor stierengevechten moeten worden afgeschaft.
- De handhaving van het Europees visserijbeleid verschilt per lidstaat. Wij pleiten voor een uniform controle- en sanctiebeleid en een strenge Europese controle van de nationale inspectiediensten. Nederlandse vissers zijn verplicht hun vangst te veilen. De instelling van een Europese veilplicht is een eerste vereiste in de strijd tegen sjoemelen met vangstgegevens zoals in sommige lidstaten nog veelvuldig voorkomt.
- Het per direct sluiten van visgronden als er een hoge concentratie jonge vis wordt aangetroffen, draagt bij aan een duurzame visserij.
- Visserijakkoorden met derde, meest Afrikaanse landen moeten gebaseerd zijn op wetenschappelijke analyses van de aanwezige hoeveelheid vis. De akkoorden mogen alleen betrekking hebben op visserij buiten de twaalfmijlszone en benadelen lokale vissers niet in hun vangstmogelijkheden.

Hoofdstuk 4 Zorg voor de schepping

Aandacht voor milieu lijkt een modeverschijnsel. De ene keer is het 'trendy', een volgende keer buiten beeld. Voor ChristenUnie en SGP is aandacht voor milieu niet trendgevoelig. De zorg voor de schepping, een verantwoorde omgang met de aarde en het leven is een bijbelse opdracht. De mens is rentmeester over de natuur en heeft een verantwoordelijkheid om het leven op aarde in al zijn diversiteit te beschermen. Milieubeleid mag geen hobby van specialisten zijn. Zorg voor de schepping hoort mee te wegen op alle beleidsterreinen.

Milieubeleid

Een betere zorg voor het milieu is één van de doelen die ChristenUnie en SGP in Europa willen bereiken. Dit is een onderwerp dat zich bij uitstek leent voor Europees beleid, omdat de gevolgen van milieuvervuiling en klimaatverandering niet beperkt blijven tot Nederland maar grensoverschrijdend zijn. Als gevolg van de uitbreiding van de EU met tien nieuwe lidstaten zal de komende jaren vooral het accent gelegd moeten worden op uitvoering en handhaving van huidige milieuwetgeving, in plaats van het maken van nieuwe regels.

Onze longen vullen zich dagelijks met liters lucht. Schone lucht is van levensbelang. Luchtvervuiling trekt zich niets van grenzen aan. We willen daarom strengere normen voor de uitstoot van verbrandingsgassen. Met het vaststellen en handhaven van strikte emissie-grenswaarden voor de industrie kunnen we luchtvervuiling verder terugdringen. Vooral in de nieuwe lidstaten is er op dit gebied veel te bereiken. Wegvoertuigen zijn al veel minder vervuilend geworden, maar dit positieve effect gaat verloren doordat het aantal afgelegde kilometers en het aantal auto's toeneemt. Waar mogelijk moet vervoer over de weg dus worden teruggedrongen. Ook het scheepvaartverkeer kan schoner worden door invoering van zwavelarme brandstoffen, net zoals dit bij het wegverkeer al gebeurd is.
De wereldwijde klimaatverandering wordt getemperd door de uitstoot van kooldioxide te verminderen. De EU heeft terecht gevochten voor een klimaatverdrag. Kyoto is echter slechts een eerste begin. Europa moet de mooie woorden waarmaken en tenminste voldoen aan de Kyotonorm van acht procent reductie in 2010 ten opzichte van 1990. De EU moet inzetten op technologische ontwikkeling, verduurzaming van energie en transport en betere bewustwording van consumenten. Door duurzame vormen van energieopwekking, zoals energie uit zonlicht, wind en water, wordt opwekking door verbranding van fossiele brandstoffen beperkt. Het bijbouwen van kerncentrales om zo minder

kooldioxide uit te stoten is niet de goede weg zolang radioactief afval niet naar behoren kan worden verwerkt.

Naast lucht trekt ook water zich weinig van landsgrenzen aan. Schoon of vuil, het stroomt op diverse plaatsen ons land binnen. De grote rivieren zijn inmiddels wel veel schoner dan twintig jaar geleden. Een gevolg van effectieve Europese maatregelen en controle. Schoner water vraagt om een blijvende inzet en om een hechtere samenwerking tussen de lidstaten. Daarbij moet er per stroomgebied van elke grote rivier een apart beleid worden ontwikkeld dat aansluit bij de specifieke problemen in dat gebied.

Bodemvervuiling wordt vaak veroorzaakt door (chemisch) afval. Door het gesleep van afval over de grenzen heen, ligt ook hier een taak voor de EU. Wij vinden het belangrijk dat er een verbod komt op de uitvoer van gevaarlijk afval naar landen buiten de EU. Europa moet zijn rommel zelf opruimen. Dat levert hier weliswaar hogere verwerkingskosten op, maar voorkomt grote milieu- en gezondheidsproblemen elders.
Voorkomen is beter dan genezen, dat geldt ook op afvalgebied. Terugdringen van nutteloze verpakkingen en gebruik van afbreekbare of herbruikbare materialen willen wij sterk stimuleren. In alle EU-lidstaten dienen dezelfde regels te gelden voor afvalverwerking zodat het niet meer loont afval van het ene naar het andere land te verslepen om zo strengere verwerkingseisen te ontlopen. Bij alle beleid ten aanzien van afval moet hergebruik het uitgangspunt zijn.

Een aangescherpt milieubeleid op Europees niveau ondersteunt het Nederlandse beleid en verbetert ook de concurrentiepositie van ondernemingen die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nakomen.
Naast specifiek milieubeleid is het belangrijk dat het belang van het milieu meeweegt op andere beleidsterreinen. Dit 'vergroenen' van het beleid houdt onder meer in dat door Europa verstrekte subsidies geen schadelijke bijwerkingen op milieugebied hebben. Op deze manier doen we meer recht aan de natuur die we van God gekregen hebben om te gebruiken, maar ook om die op een duurzame manier te beheren en te bewaren.

Volksgezondheid en consumentenbescherming
Beleid op het gebied van volksgezondheid wordt grotendeels vormgegeven op nationaal niveau. Preventieve gezondheidszorg vormt echter een integraal onderdeel van Europees beleid voor consumentenbescherming. Zowel bij voedsel als bij non-food producten spelen veiligheids- en gezondheidsaspecten een belangrijke rol. Deze thema's worden door de toetreding van tien nieuwe lan-

den nog belangrijker. Denk bijvoorbeeld aan de bestrijding van dierziekten als BSE. Of aan het opstellen van de maximaal toegestane hoeveelheid pesticide-residuen op groente en fruit. Ook de etikettering van levensmiddelen en het antirookbeleid zijn goede voorbeelden van Europese regelgeving waarin volks-gezondheidsaspecten en consumentenbescherming een belangrijke rol spelen. Regelgeving die is gericht op de veiligheid en gezondheid van consumenten steunen wij van harte. De handhaving van deze regels - die ook moeten gelden voor import - moet echter wel sterk worden verbeterd.

De interne markt heeft vergaande consequenties voor de consument. Europese regelgeving op onder andere het gebied van elektronische handel, financiële diensten en het recht op bedenktijd bij grote aankopen zijn van groot belang om de positie van consumenten op de Europese markt te versterken. De EU moet de consumenten-organisaties en vertegenwoordigers van detailhandel en midden- en kleinbedrijf actief betrekken bij het opstellen van Europese wetgeving.

Onderzoek

Jaarlijks besteedt de EU 3,5 miljard euro aan onderzoek. Geld voor medisch onderzoek moet vooral besteed worden aan de uitwisseling van kennis over bestrijding van zeldzame ziekten, wetenschappelijk onderzoek naar bestrijding en preventie van kanker en onderzoek op het gebied van grote bedreigingen van de wereldgezondheid zoals HIV/aids en SARS. Ook onderzoek naar (palliatieve) zorgmethoden en uitwisseling van kennis op dit terrein vinden wij van groot belang, evenals de uitwisseling van kennis bij de bestrijding van alcohol- en drugsverslaving. We waken bij dit laatste ervoor dat politieke motieven de onderzoeken en uitwisseling van informatie vertroebelen.
Europees onderzoeksgeld wordt ook gebruikt voor biotechnologisch onderzoek met menselijke cellen. Iedere lidstaat heeft zijn eigen ethische kader dat bepaalde typen onderzoek toestaat of verbiedt. Deze kaders verschillen nogal: in Engeland is het therapeutisch klonen van embryo's toegestaan terwijl dit in Duitsland onder het strafrecht valt. Ons uitgangspunt luidt dat het menselijk leven beschermwaardig is in álle stadia van ontwikkeling. De EU dient dus af te zien van de financiering van onderzoek dat vernietiging van menselijke embryo's met zich meebrengt, zoals embryonaal stamcelonderzoek.
Biotechnologisch onderzoek is controversieel. De ontwikkeling van transgene gewassen stuit op veel weerstand in Europa. Jarenlang heeft de Unie de introductie van ggo-gewassen daarom tegengehouden. Onderzoeken tonen aan dat de risico's op lange termijn grotendeels onbekend zijn. De ethische dilemma's zijn groot. Genetische verandering van dieren en planten raakt de identiteit van Gods schepselen. Dit type onderzoek moet daarom uiterst zorgvuldig

gebeuren. Het mag pas plaatsvinden als het voldoet aan de normen die zijn vastgelegd in een integraal ethisch toetsingskader. Wij dringen erop aan dat de EU zo'n toetsingskader opstelt. In de beoordeling moet naast het doel van het onderzoek ook rekening worden gehouden met de identiteit van het organisme, de risico's en alternatieve technieken.

Aanvullende aandachtspunten

- Verdere stimulering van de productie van duurzame energie moet plaatsvinden. Programma's die energie-efficiëntie bevorderen en duurzame energie ondersteunen moeten daarom meer middelen krijgen.
- De EU moet vasthouden aan de emissie-eisen die afgesproken zijn in het Kyoto-protocol en derde landen stimuleren om dit protocol te ratificeren en uit te voeren.
- Gevaarlijke stoffen waarvoor bruikbare alternatieven bestaan dienen verboden te zijn. Hieruit volgt een verbod op draagbare batterijen die cadmium bevatten.
- Lawaai- en milieuoverlast van vliegtuigen moet worden teruggedrongen. Luchthavens in de EU moeten de toekenning van landingsrechten verbinden aan milieueisen.
- De EU importeert jaarlijks voor 2,5 miljard euro aan tropisch hardhout, waarvan naar schatting de helft illegaal wordt gekapt. Dit gaat ten koste van de leefomgeving van de inheemse bevolking, dieren en planten. Wij pleiten voor een Europees invoerverbod voor illegaal gekapt hout.

Hoofdstuk 5 Vrijheid binnen rechtvaardige grenzen

De Unie is een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid volgens het EU-verdrag. Idealistische woorden voor de open 'Europese ruimte' zonder binnengrenzen. De internationaal georganiseerde criminaliteit en het terrorisme maken dankbaar gebruik van de ontstane vrijheid. Zij kunnen zich gemakkelijk verplaatsen binnen de EU. Vele asielzoekers, illegale immigranten en slachtoffers van mensenhandel bereiken via nietsontziende criminelen de EU. Louter nationaal beleid is niet langer toereikend. Bij de EU ligt de verantwoordelijkheid om samen met de lidstaten een soms grenzenloze vrijheid op evenwichtige wijze te begrenzen.

Terrorismebestrijding
Aanslagen als op 11 september 2001 in de Verenigde Staten en op 11 maart 2004 in Madrid maken duidelijk dat terrorisme ook de westerse wereld bedreigt. Onschuldige burgers worden het slachtoffer van nietsontziende terroristen.
Na 11 september 2001 is allerlei beleid ontwikkeld om binnen de Europese Unie samen te werken om daarmee het gevaar van terroristische aanslagen tegen te gaan. Deze afspraken moeten met spoed omgezet worden in nationale wetgeving. ChristenUnie-SGP zijn geen voorstander van één Europese inlichtingen- en veiligheidsdienst. Wel is het noodzakelijk dat de coördinatie tussen de lidstaten verbeterd wordt op het gebied van de informatie-uitwisseling tussen de verschillende nationale veiligheidsdiensten. De bestaande mogelijkheden binnen Europol en Eurojust moeten beter benut worden om Europa krachtdadiger te laten optreden tegen de gevaren van terrorisme en grensoverschrijdende criminaliteit.

Asiel- en immigratiebeleid
Ons streven is de totstandkoming van een evenwichtig, rechtvaardig Europees asielbeleid. Tot nu toe komt Europese regelgeving slechts moeizaam tot stand. De verschillende interpretaties van het Verdrag van Genève in de lidstaten en de open binnengrenzen nodigen asielzoekers uit tot 'asielshoppen'. De lidstaten hebben in antwoord daarop beurtelings hun wetgeving verder verscherpt. Zo is een situatie ontstaan die verder uitstel van Europese regelgeving niet toelaat. De lidstaten moeten nu hun gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen om te komen tot zorgvuldige regelgeving, zodat mensen die in eigen land vervolgd worden ruimhartig kunnen worden opgevangen. Mededogen met mensen vereist voor allen die asiel aanvragen duidelijke regelgeving, rechtvaardige procedures, goede opvang zolang ze hier verblijven en goede begeleiding als ze

uitgewezen worden. Wij vinden dat mensensmokkel actief bestreden moet worden. Economische vluchtelingen kunnen geen toegang krijgen via de asielprocedures maar vallen onder het immigratiebeleid van de lidstaten. Het immigratiebeleid blijft de verantwoordelijkheid van de lidstaten, omdat de demografische en arbeidssituatie per lidstaat immers verschillen. De EU kan hierbij wel een ondersteunende rol vervullen.

Beleid voor de buitengrenzen
De illegale overschrijding van de Europese buitengrenzen is een probleem dat ons allemaal raakt. Een gezamenlijke aanpak is daarom logisch. De EU is al vrij ver in de samenwerking waar het illegale immigratie betreft. Goede informatiesystemen, koppeling van bestaande systemen en eenvormige visa-verstrekking moeten deel uitmaken van deze samenwerking. Respect voor de grondrechten moet hierin gewaarborgd blijven. Effectieve en strenge controle van de Europese buitengrenzen is noodzakelijk. De douanediensten van de nieuwe lidstaten zijn door problemen als corruptie, gebrekkige opleiding en onderbezetting qua personeel onvoldoende toegerust voor hun belangrijke taak. Ook de huidige lidstaten met lange buitengrenzen kampen met problemen. Wij denken dat verbeterde operationele samenwerking van douanediensten uit de lidstaten en een nauwe afstemming van werkmethoden van groot belang zijn. Ook zal financiële steun voor opleiding van douaniers en de aanschaf van technische uitrusting tot betere resultaten leiden. De oprichting van een Europese grenspolitie is op voorhand niet nodig om deze problemen op te lossen.

Misdaadbestrijding
Een veilig Europa vraagt om een constructieve aanpak van de grensoverschrijdende criminaliteit. Deze aanpak begint op nationaal niveau. De lidstaten zèlf moeten investeren in daadkrachtige en betrouwbare nationale politie- en justitiestructuren. De bilaterale en Europese samenwerking van justitiële en politiële diensten dient krachtig gestimuleerd en verbeterd te worden. Een goed hulpmiddel hierbij is de versterking van samenwerkingsverbanden als het justitiële netwerk Eurojust en Europol. Juist deze verbanden dragen bij aan de totstandkoming van onderling vertrouwen tussen lidstaten bij de criminaliteitsbestrijding. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van het beginsel van wederzijdse erkenning van wetgeving, waarbij voorzichtigheid vereist is gezien de nationale gevoeligheden. Zo kan een lidstaat vinden dat de opsporingsmethoden van een ander veel te ver gaan. In dergelijke gevallen is de 'open coördinatiemethode' een beter instrument. Gezien de grote verschillen in strafrechtelijke systemen zou harmonisatie van wetgeving op dit terrein niet het gewenste effect hebben, maar eerder leiden tot chaos en vertraging.
Politiecapaciteit is in de meeste lidstaten een schaars goed. Wij vinden dat de

lidstaten daarom eerst hun politiecapaciteit dienen te versterken en de onderlinge samenwerking moeten verbeteren. Daarna kan worden bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn voor een effectieve gezamenlijke aanpak van grensoverschrijdende misdaad, zoals de oprichting van een Europees Openbaar Ministerie. Gelet op de verschillende nationale tradities in strafwetgevingen en de gehechtheid daaraan, vinden wij een effectief functionerend Europees OM voorlopig niet realistisch.

Drugsbeleid

Het is al erg genoeg dat Nederland softdrugs gedoogt en daarmee bewust de eigen jongeren blootstelt aan het risico van drugsverslaving met alle gevolgen van dien. Maar het Nederlandse gedoogbeleid ondermijnt door de open grenzen ook het strengere beleid van andere lidstaten, zoals Frankrijk en Duitsland. Bovendien vragen de aangegane VN-verplichtingen een streng beleid van de EU-lidstaten in de strijd tegen drugs. Dat vergt met name van Nederland een radicale beleidswijziging.

Aanvullende aandachtspunten

- Iedere lidstaat heeft te maken met de uitdagingen en problemen van de multiculturele samenleving. Een uniform Europees beleid is niet zinvol, wel bepleiten wij dat overheidsinstanties gestimuleerd worden om integratievraagstukken met elkaar te bespreken en oplossingen uit te wisselen. Het Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat (EUMC) te Wenen, dat onder meer de taak heeft goede werkwijzen inzake de integratie van migranten uit te lichten en te verspreiden, dient dit breder te faciliteren. Verder willen we ons ook in Europees verband inzetten voor het tegengaan van racisme, discriminatie en antisemitisme.
- De Europese samenwerking vereist een eerlijke verdeling van de kosten en opvang van tijdelijk ontheemden, maar ook van asielzoekers, over de lidstaten. De richtlijn die nu ter invoering bij de lidstaten ligt, moet op dit punt worden aangescherpt.
- Bij voorkeur vindt de opvang van asielzoekers en de toetsing van asielaanvragen plaats in de regio waar asielzoekers vandaan komen. De EU moet financiële middelen aanwenden voor opvang en hervestiging van asielzoekers in de regio. Bovendien is aandacht van de lidstaten nodig voor het fenomeen dat in de regio zelf grote verschillen ontstaan tussen de situatie in en buiten de opvangkampen.
- Handelsakkoorden dienen zo nodig gebruikt te worden om druk uit te oefenen op landen over de terugkeer van eigen onderdanen.
- Er moet een systeem worden opgezet om te komen tot een evenwichtige verdeling van de kosten die de lidstaten maken voor de buitengrensbewaking.

- Veel slachtoffers van mensenhandel, vooral vrouwen en kinderen, komen terecht in gedwongen prostitutie. De Unie heeft de plicht zich hun lot aan te trekken. Wij pleiten voor betere samenwerking tussen de justitiële en politiële diensten bij de opsporing en vervolging van personen die zich aan mensenhandel schuldig maken.

Hoofdstuk 6 Met open vizier

Regeringen zijn zeer terughoudend met het uit handen geven van hun buitenlands beleid. Dat is niet verwonderlijk. Diplomatie en defensie behoren van oudsher tot de belangrijkste symbolen van statelijke zelfstandigheid. Door dit over te dragen aan de Unie, komen we veel dichter bij een Europese Staat. Wij willen die richting niet inslaan.

In de praktijk blijkt dat het moeilijk is één Europese lijn te trekken bij conflicten als in Joegoslavië, Kosovo en Irak. Bij dit laatste conflict stonden lidstaten van de Unie recht tegenover elkaar, vóór of tegen het Amerikaans-Britse beleid. Voor een succesvol Europees beleid is een gezamenlijke politieke visie noodzakelijk. Tot nu toe blijken de tegenstellingen te groot en blijft het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) vooral steken in retoriek. Daarom moeten we nuchter zijn als het gaat om een Europees buitenlands beleid. Regeringen kunnen niet gedwongen worden het met elkaar eens te zijn in zulke gevoelige zaken als de keuze voor of tegen militair ingrijpen.

Transatlantische betrekkingen
ChristenUnie en SGP hechten grote waarde aan versterking van de transatlantische banden. Het streven naar een concurrerende Europese defensiemacht buiten de NAVO om lijkt volledig ingegeven door machtspolitieke overwegingen. Wij kunnen en willen daaraan geen steun verlenen. De praktijk wijst uit dat de NAVO nog steeds het meest geschikte forum is om oplossingen te vinden voor acute en toekomstige dreigingen en conflicten. Een Europees Veiligheids- en Defensiebeleid (EVDB) heeft dan ook alleen nut als het coördinerend werkt binnen de transatlantische verdragsorganisatie, niet als het rivaliserend is ten opzichte van de NAVO.

De EU moet wat ons betreft op een ander niveau haar externe verantwoordelijkheid nemen. Onderwerpen als respect voor mensenrechten (waaronder christenvervolging), democratie, eerlijke handel en armoedebestrijding dient de EU op de internationale agenda te zetten. Wij zullen er alert op zijn dat de EU zich hiervoor daadwerkelijk inzet, bijvoorbeeld wanneer zij een associatieverdrag sluit met een ander land. De EU kan zo een waardevolle bijdrage leveren aan wat Europese landen al doen in het kader van de Verenigde Naties, de Raad van Europa, de OVSE en de WTO. In de praktijk betekent dit dat de EU in overleg met de lidstaten steun verleent aan zich ontwikkelende democratieën die onder druk staan, in de directe regio en elders. Maar ook ondersteunt de EU staten die zwaar onder het gewicht van terrorisme gebukt gaan, en waarbij

de internationale orde sterk wordt verstoord. Een bekend voorbeeld daarvan is Israël, ten aanzien waarvan vooral het Europees Parlement de laatste jaren een laakbare houding aanneemt.

Joodse staat

ChristenUnie en SGP weten zich op bijbelse gronden sterk verbonden met het joodse volk. Daarom zetten wij ons in voor goede betrekkingen met de staat Israël. Het bereiken van een bestendige vredesregeling tussen Israël en de Palestijnen blijft het grote doel. De EU dient zich zorgvuldig en realistisch op te stellen om daaraan een bijdrage te kunnen leveren. Het moet gaan om zowel veilige en erkende grenzen van de staat Israël als om het recht van de Palestijnen op een vorm van zelfbestuur. Het bevorderen van vrede en veiligheid voor burgers als universele norm door de EU kan niet samengaan met het betuigen van morele en financiële steun aan organisaties en overheden die het tegenovergestelde willen bereiken. Daarom moet volkomen helder zijn dat hulpgelden aan de Palestijnse Autoriteit en andere organisaties goed besteed worden. Niet correct uitgegeven bedragen moet de Europese Commissie terugvorderen. Blijvend toezicht daarop is noodzakelijk.

Helpende handel

Normen voor milieuzorg, basale arbeidsomstandigheden en dierenwelzijn verdienen een volwaardige plaats in het handelsverkeer. Hulp bij capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden moet voorkomen dat de westerse normen een obstakel vormen voor de exportproducten van de arme landen. Ook hogere prijzen voor grondstoffen en landbouwproducten zijn cruciaal voor de ontplooiing van veel ontwikkelingslanden. Een instrument om een hogere prijs te realiseren, is het stimuleren van eerlijke handel. Consumenten betalen dan een prijs die een redelijke compensatie vormt voor de kosten, investeringen en het levensonderhoud van de producent en zijn gezin. Daar bovenop is grotere product- of sectorgerichte marktopening voor arme landen gewenst. Voor deze punten moet de EU haar invloed in de Wereldhandelsorganisatie aanwenden.

De zorg voor zwakkeren komt niet alleen tot uiting in de handel. Ontwikkelingssamenwerking van de lidstaten kan Europees worden gecoördineerd en aangevuld. De levensbeschouwelijke uitgangspunten van waaruit armoedebestrijding plaatsvindt, verdienen hierbij erkenning. De levensbeschouwelijke identiteit van maatschappelijke organisaties, ook die in de ontwikkelingslanden zelf, is immers bepalend voor de normatieve invulling van armoedebestrijding. Dit is duidelijk het geval bij de HIV/aids-problematiek. In haar programma's ter bestrijding van HIV/aids beperkt de Europese Commissie zich eenzijdig tot de verstrekking van voorbehoedsmiddelen en voorlichting

daarover. Wij pleiten ervoor dat programma's ter bestrijding van aids zich primair richten op seksuele onthouding buiten en trouw binnen het huwelijk. In dit kader verdient ook het tegengaan van vrouwenhandel en prostitutie meer aandacht. Verder komt abortus-provocatus niet in aanmerking voor Europese steun, ook wanneer nationale wetgeving in het steunontvangende land dit niet verbiedt.

Kandidaat-lidstaten van de Europese Unie

Bulgarije en Roemenië 'zitten in de wachtkamer' om zich aan te sluiten bij de Europese Unie. Zij streven naar toetreding in 2007, maar daarvoor moeten ze stevige hobbels nemen. Roemenië moet nog veel doen aan bestrijding van corruptie en verbetering van het overheidsapparaat, politie en justitie. Ook zijn ingrijpende economische hervormingen nodig en behoeft de maatschappelijke positie van minderheden meer aandacht. De dominante positie van de Roemeens-Orthodoxe Kerk, waardoor andere kerken in het gedrang komen, is hier een voorbeeld van. In Bulgarije zijn er problemen met betrekking tot de handel in landbouwproducten. Terecht verleent de EU financiële en technische ondersteuning aan deze landen zodat zij in staat zijn deze problemen op te lossen.

Wat ons betreft maakt de EU aan Turkije duidelijk dat het geen lid van de Unie kan worden. Het is hoofdzakelijk een Aziatisch land, de rol van het Turkse leger in politiek en samenleving is veel te groot en rechten van etnische en religieuze minderheden worden niet gerespecteerd. Bovendien vormt de cultuurhistorische en islamitische identiteit van dit land met z'n 67 miljoen inwoners een groot struikelblok. Intussen doet dit niets af aan het feit dat Turkije een betrouwbare partner in NAVO-verband is. Ook de vriendschappelijke relaties met de staat Israël verdienen waardering. In plaats van een Turks EU-lidmaatschap bepleiten wij intensievere economische samenwerking, bij voorkeur in het kader van de huidige douane-unie. De Turkse regering moet onverwijld de problemen op het Turkse deel van Cyprus aanpakken en werken aan een goede politieke oplossing. Bovendien hebben we zorg over de moeilijke positie van christelijke gemeenten. De EU dient aan te dringen op het respecteren van de vrijheid van godsdienst, ook door de regionale en lokale Turkse autoriteiten.

Kroatië heeft in het voorjaar van 2003 een aanvraag voor het EU-lidmaatschap ingediend. Andere Balkanstaten geven aan dit te overwegen. Een stabiele politieke situatie in de Balkanregio is belangrijk alvorens toetredingsonderhandelingen kunnen worden overwogen. Het voldoen aan de politieke criteria van Kopenhagen is zonder meer een voorwaarde voordat een land zicht krijgt op

EU-lidmaatschap. De positie en rechten van minderheden vormen hierbij belangrijke indicatoren.

Aanvullende aandachtspunten

- De plannen van de Europese Conventie voor een Europees agentschap voor militair materieel, waarin de lidstaten militaire middelen samenbrengen, wijzen we af. Juist binnen de NAVO moet deze samenwerking worden verbeterd.
- Wij bepleiten een strikt toezicht op de koppeling tussen mensenrechten en handel die in veel associatieakkoorden wordt vastgelegd. Bij de lopende onderhandelingen met Iran en Syrië, over een handelsakkoord respectievelijk associatieakkoord met de EU, moet de houding ten aanzien van Israël, terrorismebestrijding en wapenprogramma's een hard punt zijn.
- De EU moet in haar beleid de lidstaten voldoende ruimte geven om de millenniumdoelstellingen van de VN, zoals halvering van extreme armoede in 2015, na te streven.
- Bij besluitvorming over GBVB en EVDB moet in de Raad van Ministers de unanimiteitsregel blijven gelden. Dat betreft ook het eventueel bijdragen aan vredesmissies door de EU.
- Roemenië en Bulgarije worden financieel en technisch ondersteund om toetreding van deze landen tot de EU mogelijk te maken.

Hoofdstuk 7 Integriteit op alle fronten

'Brussel' heeft een bedenkelijk imago. Regelmatig raakt de EU in opspraak door fraude en andere misstanden. Burgers weten dit maar al te goed en hebben de neiging weg te blijven bij de stembus. In de media wordt gegooid met modder. Daarmee lossen we de serieuze problemen niet op. ChristenUnie en SGP gaan voor een solide financieel beleid. In het oerwoud aan subsidies willen we fors kappen, zodat aan onterecht gebruik een einde komt. Er is een dringende noodzaak voor een degelijk toezicht op de uitvoering van Europees beleid, zeker nu tien nieuwe lidstaten tot de EU zijn toegetreden. De belastingbetaler hoort waar te krijgen voor zijn geld.

Vergoedingen voor leden Europees Parlement

De parlementariërs van ChristenUnie en SGP declareren alleen de werkelijk gemaakte reiskosten. Door middel van een openbaar gemaakte, onafhankelijke accountantsrapportage zal ieder jaar verantwoording worden afgelegd over de manier waarop de aan onze leden verstrekte vergoedingen zijn besteed, conform de in 1999 afgesproken gedragscode voor Nederlandse leden van het Europees Parlement.

De salariëring van parlementsleden loopt momenteel per EU-lidstaat sterk uiteen, omdat zij is gekoppeld aan het salaris van een lid van het nationale parlement. Sinds 1979 probeert het Europees Parlement tot een goede regeling te komen, maar helaas kunnen de nationale regeringen hierover in de Raad van Ministers nog steeds geen overeenstemming bereiken. Desondanks blijven wij consequent pleiten voor een redelijk salarisniveau rond het gemiddelde van de huidige vergoedingen. Tegelijk dringen we al vanaf 1984 vasthoudend aan op een verlaging van de overmatige vergoedingen voor reizen, zodat deze niet meer dan de werkelijk gemaakte kosten compenseren.

Fraudebestrijding: 'zero tolerance'

In 1999 trad de Commissie-Prodi aan met de belofte dat zij schoon schip zou maken. Maar van een voortvarende aanpak is geen sprake geweest. De Commissie kwam pas schoorvoetend in beweging ná onthullingen over de fraudegevoeligheid van het gehanteerde boekhoudsysteem en ná het Eurostat-schandaal. Daarbij vertoonde ze voortdurend de neiging problemen achter gesloten deuren op te gaan lossen en de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven.

Wij dringen daarom aan op strikte functiescheiding van management en controle binnen het Commissie-apparaat. Daarnaast moet de Commissie zich duidelij-

ker verantwoorden over beleid en bestuur richting het Parlement en andere betrokken instellingen.
Hierbij horen ook de lidstaten betrokken te worden, want zij besteden uiteindelijk zo'n 80 procent van de totale EU-begroting. Wij vinden dat alle lidstaten elk jaar moeten rapporteren wat per EU-geldstroom is uitgegeven en welke doelen daarmee zijn bereikt. De Commissie geeft dit vervolgens door aan het Europees Parlement, uitgesplitst per lidstaat. Voor een beter beheer is ook dringend nodig dat de EU-subsidieregelingen in aantal fors omlaag gaan (door bundeling) en veel eenvoudiger zullen zijn, zodat de aanvraagprocedures vlotter verlopen en de controles minder werk met zich meebrengen.
De Europese Rekenkamer gaat nauwer samenwerken met de nationale rekenkamers, om zo een goed zicht te krijgen op de beheers- en controlesystemen die de lidstaten hanteren voor de Europese geldstromen. De Commissie moet een plan van aanpak opstellen waaruit blijkt binnen welke termijn een positieve betrouwbaarheidsverklaring door de Europese Rekenkamer zal worden afgegeven over het gevoerde begrotingsbeheer.
Het fraudebestrijdingsbureau OLAF is in de afgelopen jaren van de grond gekomen. Volgens ons zal dit bureau onafhankelijk moeten zijn, zodat het zelf zijn prioriteiten kan vaststellen. Daarnaast dient OLAF over voldoende middelen en personeel te beschikken om zich behoorlijk van zijn taak te kunnen kwijten. OLAF rapporteert elk kwartaal aan de begrotingscontrolecommissie van het Europees Parlement over de voortgang van zijn werk. Er bestaan problemen om een effectieve en snellere rechterlijke behandeling van fraudezaken te realiseren. Daarom zijn wij voor het instellen van een Europese Openbaar Aanklager die in samenwerking met OLAF (uitsluitend) bevoegd is voor fraude gepleegd binnen de EU-instellingen en fraude met EU-fondsen.

Begroting: verantwoorde en doelgerichte besteding
De Europese Begroting bedraagt in totaal per jaar zo'n 100 miljard euro. De middelen worden door de lidstaten bijeengebracht, naar rato van hun BTW-ontvangsten en het welvaartsniveau. Daarnaast verwerft de EU inkomsten uit importheffingen aan de buitengrenzen. Wat ChristenUnie en SGP betreft, verkrijgt de EU niet het recht zelfstandig belasting te heffen.
Wie betaalt, die bepaalt. Daarom willen wij dat elke lidstaat het recht houdt om het eigen-middelenbesluit over de financiering van de EU te blokkeren. De jaarbegroting van de EU dient binnen het meerjaarlijkse financiële kader te passen. Het Europees Parlement en de Raad van Ministers beslissen hier gezamenlijk over, conform de huidige procedures.
Net als Duitsland en Zweden, is Nederland al enige jaren een relatief forse nettobetaler. Het gaat om ruim 0,5 procent van het BBP. Dit percentage zal bij ongewijzigd beleid in de komende jaren verder oplopen. Daarom stellen wij

voor dat er een bovengrens komt voor de hoogte van de nettobijdrage of de netto-ontvangsten van een EU-lidstaat. Deze norm wordt gerelateerd aan het welvaartsniveau van een lidstaat (het BBP), zodat de armere lidstaten uit Midden- en Oost-Europa voorlopig geen nettobetalers zullen zijn. Verder vinden wij het beter om primair in te zetten op reductie van de Nederlandse afdracht aan de EU. Daarnaast zal er ook aandacht zijn voor het vergroten van inkomsten uit EU-fondsen. In de praktijk moet Nederland meer middelen vrijmaken voor cofinanciering van projecten.
Wij pleiten voor een kritische herziening van het EU-structuurfondsenbeleid, zodat de steun alleen gaat naar ècht armere regio's (de zogenoemde doelstelling 1-regio's). Deze reductie komt ten goede aan de 'nettobetalers' en verder aan de EU zelf doordat haar ambtelijke staf zich kan inzetten voor maatregelen die wèl zinvol en effectief zijn. Wij willen het fenomeen van subsidieverslaving in Europa terugdringen door prestatieprikkels in te bouwen. Het ontbreken hiervan is een belangrijke reden waarom de jarenlange EU-structuursteun aan zuidelijke lidstaten, vooral Italië en Griekenland, niet tot de gewenste resultaten leidt.
Geld uit de Europese begroting mag niet gaan naar talloze organisaties die de 'Europese gedachte' promoten, zoals bijvoorbeeld de *Unie der Europese Federalisten* en de *Internationale Europese Beweging*. Dergelijke particuliere initiatieven behoren door privépersonen te worden bekostigd. Subsidiëring van Europese politieke partijen wijzen wij af. Verder moet het voorlichtingsmateriaal van de EU, danwel van het Parlement, beter afgestemd zijn op de vraag van het publiek en ook de variatie aan standpunten in het Parlement op objectieve wijze weergeven.

Na de toetreding...
Per 1 mei 2004 zijn tien nieuwe landen toegetreden tot de EU. Een historisch gebeuren waardoor een kunstmatige scheiding tussen West- en Oost-Europa ongedaan kan worden gemaakt. ChristenUnie en SGP zijn hier consequent voorstander van geweest. De toetreders hebben de afgelopen jaren veel werk verzet om te voldoen aan alle voorwaarden van het EU-lidmaatschap. Er is veel bereikt, ook al zijn er grote verschillen tussen de tien landen omdat ze niet allemaal hun zaken even goed op orde hebben. Veel EU-regelgeving is wel omgezet in wetgeving, maar de regels zullen nog in praktijk moeten worden gebracht. Dan zal blijken of de kwaliteit van de wetgeving ook voldoende is. Daarnaast lijkt de handhaving een fors probleem. Bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad blijft daarom een van de prioriteiten. Verder vinden wij het nodig dat een adequate monitoring van de ontwikkelingen in deze lidstaten ook ná mei 2004 blijft. Wanneer de 'nieuwe' lidstaten, na herhaalde aandrang, in gebreke blijven bij uitvoering van de Europese regelgeving,

mogen desnoods ook na toetreding aanvullende vrijwaringsmaatregelen worden getroffen. Daarbij is van belang dat de vijftien 'oude' EU-lidstaten een gezamenlijk overeengekomen beleid voeren ten aanzien van de nieuwkomers. Deze vrijwaringsmaatregelen moeten proportioneel zijn en hoeven wat ons betreft geen langdurige werking te hebben.
De problematiek van minderheden vervult ons met bijzondere zorg. We denken hierbij aan de positie van de Roma (zigeuners), de rechten van de Hongaren in diverse landen rondom Hongarije en de Benèsjdecreten van de Tsjechoslowaakse overheid (uit 1948). Waar aan mensen uit minderheidsgroeperingen geen recht wordt gedaan, verwachten wij een stringente aanpak door Raad en Parlement, op voorstel van de Europese Commissie. Andere zaken waarvoor alertheid is geboden zijn de voedsel- en productveiligheid, risicovolle kerncentrales en de moeizame, inefficiënte werking van douanediensten bij grensovergangen.

Aanvullende aandachtspunten

- De gebrekkige boekhouding en ondeugdelijke kascontrole van de Europese Commissie zijn uiterlijk per 1 januari 2005 op orde gebracht. Elke Commissaris neemt expliciet de verantwoordelijkheid ervoor dat de directoraten-generaal die onder hem of haar vallen hieraan volledig meewerken.
- Bij een gedeeld begrotingsbeheer moet de verantwoordelijkheid van de lidstaten beter worden gedefinieerd.
- De Commissie zorgt voor een betere bescherming van klokkenluiders en draagt actief bij aan hun eerherstel en compensatie wanneer zij in hun beroepsuitoefening onterecht zijn beschadigd.
- Het Europees Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking wordt niet opgenomen in de EU-begroting. Dit Fonds is ingesteld door de lidstaten en het beheer ervan valt derhalve niet (deels) toe aan het Europees Parlement.
- De nieuwe EU-lidstaten worden geen nettobetaler zolang hun welvaartsniveau beneden 85 procent van het EU-gemiddelde ligt.
- Wij dringen aan op een goede en duurzame bescherming van etnische en religieuze minderheden in de huidige en nieuwe lidstaten van de Europese Unie.

Verklarende woordenlijst

BBP (Bruto Binnenlands Product)
Dit cijfer is de optelsom van alle transacties die in een bepaalde periode (meestal een jaar) plaatsvinden. Het BBP wordt gebruikt als indicator voor de economische welvaart van een land.

Benesjdecreten
Dit zijn besluiten van de Tsjechoslowaakse president Eduard Benesj die hij uitvaardigde in de jaren 1940-'46, waardoor o.a. burgerrechten en bezittingen werden afgenomen van de Duitse en Hongaarse minderheid in zijn land. In het voorjaar van 1946 werden deze decreten omgezet in wetgeving door de voorlopige nationale assemblee. Tsjechië en Slowakije hebben deze dubieuze wetgeving nog steeds niet ingetrokken.

Biodiversiteit
Deze term duidt de grote verscheidenheid aan die God in de schepping heeft gelegd. Er zijn talloos vele planten- en diersoorten, om van bacteriën en microben nog maar te zwijgen. De natuur kent een rijkdom aan variatie die bescherming verdient.

BSE (Bovine Spongiforme Encephalopathie)
BSE, ook wel de gekke-koeienziekte genoemd, is een aandoening die bij rundvee het centrale zenuwstelsel aantast. De gevolgen hiervan zijn schrikreacties, overgevoeligheid voor licht en bewegingsstoornissen. Uiteindelijk sterft het dier aan de ziekte. BSE wordt veroorzaakt door afwijkende eiwitten die 'gewone' eiwitten kunnen vervormen en zich ophopen in hersencellen die vervolgens doodgaan. De meeste besmettingen van BSE ontstaan via veevoer. Het is zo goed als zeker dat er een verband bestaat tussen BSE en een variant van de voor mensen dodelijke hersenziekte, de ziekte van Creutzfeldt-Jakob.

Duovoorzitterschap
In deze vorm wordt het voorzitterschap van de Raad van Ministers door twee EU-lidstaten tegelijk behartigd. Met name kleinere lidstaten hebben vaak een te kleine ambtelijke staf om het Raadsvoorzitterschap op een adequate manier te vervullen.

Eigen-Middelenbesluit
Dit is een besluit van de Europese regeringsleiders en Ministers van Financiën over de contributieregeling van de EU. Het besluit kan alleen bij unanimiteit worden gewijzigd. Er geldt een Eigen-Middelenplafond dat stelt dat de EU niet meer mag uitgeven dan 1,27% van het gezamenlijke Bruto Nationaal Product van de lidstaten.

Europees Parlement (EP)
Deze instelling van de EU vertegenwoordigt de volkeren van de EU-lidstaten. Het EP telt na de eerstvolgende verkiezingen 732 leden. Het aantal Nederlandse afgevaardigden van 1994 tot 2004 was 31, maar loopt door de uitbreiding met tien lidstaten terug naar 27. Het EP heeft zijn officiële zetel in Straatsburg volgens een

besluit van de EU-regeringsleiders. Daardoor vergadert het Parlement niet alleen in Brussel, maar eens per maand ook een week in Straatsburg.

Europese Commissie (EC, Commissie)
Dit is de hoogste ambtelijke instelling van de EU die na de uitbreiding 31 leden telt. Iedere lidstaat levert een Commissaris, zeven grote landen elk twee. De Commissarissen geven gezamenlijk leiding aan het ambtelijk apparaat van de EU, zo'n 17.000 ambtenaren. De EC doet voorstellen voor EU-regelgeving aan de Raad van Ministers en het Europees Parlement. Daarnaast draagt zij zorg voor de handhaving en uitvoering van EU-regelgeving.

Europese Conventie
Dit orgaan van 105 leden is ingesteld door de Europese Raad van Laken (2001) met het oog op de toekomst van de EU na de toetreding van tien nieuwe lidstaten. Deze Conventie heeft in de loop van 2003 een ontwerp-Verdrag opgesteld om te komen tot een Europese 'Grondwet'.

Europese Gemeenschappen (EG)
Dit is de directe voorloper van de Europese Unie. Aanvankelijk waren er drie Europese Gemeenschappen (voor Kolen en Staal, Economische integratie en Atoomenergie) die in 1967 fuseerden tot de Europese Gemeenschappen. Bij het Verdrag van Maastricht in 1993 werden de EG omgedoopt tot Europese Unie.

Europese Grondwet
Met deze term wordt het door de Europese Conventie voorgestelde nieuwe EU-verdrag aangeduid. Onterecht, omdat de EU gebaseerd is op internationale verdragen.

Europese Raad (Europese Top)
Sinds 1974 komen de regeringsleiders van de EU-lidstaten en de voorzitter van de Europese Commissie bijeen in het verband van de Europese Raad. Inmiddels is deze bijeenkomst uitgegroeid tot de halfjaarlijkse Europese Top.

Europese Rekenkamer
Deze EU-instelling is gevestigd te Luxemburg en controleert de besteding van gelden uit de begroting van de EU. In zijn jaarverslagen uit de Europese Rekenkamer bij herhaling kritiek op het gevoerde beheer door de Europese Commissie en door de lidstaten van de EU.

Europese Unie (EU)
Met ingang van 1993 zijn de Europese Gemeenschappen hernoemd tot Europese Unie. In dit verband werken Europese staten nauw samen, vooral op economische en aanverwante beleidsterreinen. Per 1 mei 2004 telt de EU 25 lidstaten: België, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk en

Zweden. Tezamen tellen de lidstaten ongeveer 455 miljoen inwoners.

Europese Verdragen
Toen zes Europese landen in 1952 het Verdrag tekenden voor de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal werd de aanzet gegeven voor een serie Europese Verdragen die in de loop van de daarop volgende decennia werden gesloten, met een steeds groter aantal Europese staten. In 1993 werden al deze verdragen onder één noemer gebracht in het Verdrag van Maastricht. Omdat de structuur van dit EU-Verdrag erg ondoorzichtig is, ook na de wijzigingen te Amsterdam en Nice, heeft de Europese Conventie een voorstel gedaan tot 'herinrichting' van het EU-verdrag en dat omgedoopt tot een Europese 'Grondwet'.

Flexibiliteitsclausule
Dit is een 'ontsnappingsmogelijkheid' om een voorziening te treffen waarvoor in het EU-verdrag niets is geregeld. Meestal behelst dit het overdragen van een bevoegdheid aan 'Brussel'. Omdat deze clausule in het verleden nogal misbruikt is, stellen wij voor dat alle nationale parlementen moeten instemmen met een voorstel van de Europese Commissie dat is gebaseerd op gebruikmaking van deze flexibiliteitsclausule.

Interne markt
De Europese Unie kent officieel één gemeenschappelijke markt waarop goederen verhandeld en diensten geleverd mogen worden, zonder invoerheffingen of douanecontroles aan de nationale grenzen binnen de EU. Ook werknemers mogen zich vrij verplaatsen, evenals geld of kapitaal. Alleen aan de buitengrens van de Europese interne markt zijn douanecontroles en importheffingen van toepassing op produkten of diensten die van buiten de EU geleverd worden. In de praktijk zijn door sommige lidstaten niet alle grensformaliteiten opgeheven.

Kandidaat-lidstaten
Dit zijn de landen die het lidmaatschap van de Europese Unie hebben aangevraagd. Momenteel zijn dat: Bulgarije, Kroatië, Macedonië, Roemenië en Turkije. Er worden onderhandelingen over de toetreding tot de EU gevoerd met Bulgarije en Roemenië. Eind 2004 beslist de Europese Raad of de toetredingsonderhandelingen met Turkije van start kunnen gaan.

Kopenhagen-criteria
Dit zijn de politieke en economische voorwaarden waaraan een Europees land moet voldoen om lid te kunnen worden van de Europese Unie. De Kopenhagen-criteria zijn in het kort:
- een stabiele democratie die de rechtstaat, de eerbiediging van de mensenrechten en de bescherming van de minderheden waarborgt;
- een functionerende markteconomie;
- de gemeenschappelijke regels, normen en beleidsmaatregelen aanvaarden die tezamen het geheel van

de EU-regelgeving vormen.

MKZ (Mond- en Klauwzeer)
Mond- en klauwzeer is een zeer besmettelijke en ernstige virusziekte die voorkomt bij evenhoevige dieren: runderen, varkens, schapen, geiten maar ook wilde zwijnen, herten, reeën en een aantal dierentuindieren. Wanneer ergens MKZ uitbreekt, sluiten veel landen hun grenzen voor export en import van vee en vlees naar en van het getroffen land. In Nederland brak deze veeziekte laatst uit in maart 2001. Vanwege het door de lidstaten overeengekomen Europese beleid moesten veel gezonde dieren het leven laten. Het Europees Parlement heeft een tijdelijke onderzoekscommissie voor MKZ-beleid opgericht die ervoor gezorgd heeft dat het 'rigoureuze ruimingsbeleid' grondig wordt herzien.

NAVO (Noord-Atlantische Verdragsorganisatie)
Een internationale organisatie van Noord-Amerikaanse en Europese landen, alsmede Turkije. De NAVO is opgericht ter ondersteuning van het Noord-Atlantische Verdrag, dat op 4 april 1949 in Washington werd getekend. Het hoofdkwartier staat in Brussel. De NAVO telt 26 lidstaten die gezamenlijk hun veiligheids- en defensiebelangen behartigen.

Noodvaccinatie
Wanneer op een veehouderij een besmettelijke veeziekte uitbreekt, kunnen de dieren in nabij gelegen veeteeltbedrijven worden gevaccineerd, zodat verspreiding wordt voorkomen en uitgebreide ruimingsmaatregelen van (vooral) gezonde dieren niet nodig zijn.

OLAF (l 'Office européen de lutte antifraude)
Dit is het officiële onderzoeksbureau van de Europese Unie dat in geval van (vermoede) fraude of onregelmatigheden optreedt en vergaande bevoegdheden heeft om administraties te onderzoeken en bescheiden in beslag te nemen, teneinde de waarheid boven tafel te krijgen.

OVSE (Organisatie voor Vrede en Veiligheid in Europa)
De OVSE is sinds december 1994 de voortzetting van de in 1975 te Helsinki opgerichte Conferentie voor Vrede en Veiligheid in Europa. Bij deze politieke organisatie zijn inmiddels 55 landen, hoofdzakelijk Europese, aangesloten. De OVSE richt zich op de omgang tussen de aangesloten staten onderling en tussen de staten en hun burgers. Naast crisispreventie en -beheersing hebben de rechten van minderheden de bijzondere aandacht van de OVSE. Ook verleent zij hulp bij wederopbouw na een oorlogssituatie, zoals bijvoorbeeld in de Balkanregio.

Palliatieve zorg
Zorg die wordt verleend aan ernstig zieke of terminale patiënten met als doel bestrijding van pijn en verlichting van het lijden. Uit wetenschap-

pelijk onderzoek blijkt dat een effectieve palliatieve zorg de vraag naar euthanasie significant doet afnemen.

Preambule
Een plechtige officiële verklaring die voorafgaat aan een verdrag of een grondwet waarin wordt uitgedrukt welke fundamentele waarden worden aangehangen en welke inspiratiebronnen zijn benut bij de formulering van de wettelijke grondlijnen voor de samenleving of de samenwerking van staten.

Raad van Europa
Een internationale organisatie waar 43 Europese landen en Turkije lid van zijn. Er zijn ook landen die de status van waarnemer hebben. De Raad van Europa werd opgericht op 5 mei 1949 te Londen. Het doel van de Raad van Europa is de bevordering van een grotere Europese eenheid, met meer aandacht voor democratie, principes van de rechtsstaat en mensenrechten. Verder bevordert de Raad de juridische, economische, sociale en culturele samenwerking in de aangesloten landen. De Raad van Europa zetelt te Straatsburg, waar ook het Europees Hof van de Rechten van de Mens is gevestigd. Hij staat geheel los van de Europese Unie en moet niet verward worden met de Europese Raad.

Raad van Ministers
Ook wel: Raad van de Europese Unie. Een EU-instelling die bestaat uit de ministers van de lidstaatregeringen. De Raad van Ministers heeft een wisselende samenstelling, naar gelang het onderwerp of beleidsterrein dat aan de orde is. Voor een landbouwonderwerp komen alle landbouwministers van de EU-lidstaten bijeen, en voor een transportkwestie alle ministers van vervoer, etc.

Reformatie
Een Europa-wijde beweging uit de zestiende eeuw, die pleitte voor hervorming van de katholieke kerk. De leiders van deze beweging werden uit de Rooms-katholieke kerk gezet, zoals Luther, Zwingli, Calvijn en anderen. De Reformatie is van grote betekenis geweest voor Europa, ook in staatkundig opzicht. Denk bijvoorbeeld aan het ontstaan van Nederland.

Spam
Elektronische post die ongevraagd wordt toegezonden, vaak met commerciële doeleinden. Het komt nogal eens voor dat spam schadelijke virussen bevat die het computersysteem van de ontvanger onklaar kunnen maken.

Subsidiariteit
Dit staatsrechtelijke beginsel stelt dat hogere staatsinstellingen pas taken overnemen van lagere wanneer de lagere die niet langer (goed) kunnen uitvoeren. In het verband van de EU betekent dit dat de lidstaten zoveel mogelijk bevoegdheden en taken zelfstandig behartigen en deze alleen overdragen wanneer zij die niet langer zelf op effectieve wijze kunnen behartigen. In rond hollands: het

bestuur moet zo dicht mogelijk bij de burger blijven.

Toetreding tot de EU
Wanneer een Europees land lid wil worden van de Europese Unie moet eerst de Europese Raad een besluit nemen over de start van de onderhandelingen die uitmonden in een toetredingsverdrag. Dit verdrag wordt gesloten tussen de EU-lidstaten en de toetredende staat. Elke lidstaat alsook het EP moet instemmen met de toetreding van een nieuwe lidstaat.

Trojka
Het voorzitterschap van de EU rouleert elk halfjaar over de lidstaten. Bij officiële ontmoetingen in met regeringsvertegenwoordigers van landen die geen EU-lidstaat zijn, wordt de EU-voorzitter bijstaan door z'n voorganger (de voorzitter tijdens het voorgaande halfjaar) en z'n opvolger (de voorzitter van het komende halfjaar). Dit trio wordt dan de 'EU-trojka' genoemd en dient om de continuïteit in het beleid van de Europese Raad te bevorderen.

Verdrag van Athene
Dit verdrag uit april 2003, ook wel Toetredingsverdrag genoemd, regelt de toetreding tot de EU van Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië. Per 1 mei 2004 zijn deze landen lidstaat van de Europese Unie geworden.

Verdrag van Génève
Ook wel: Vluchtelingenverdrag. Dit verdrag uit 1949 regelt de rechten en plichten van politieke vluchtelingen jegens het land waar zij een aanvraag tot politiek asiel indienen. Het verdrag is echter niet toegesneden op huidige situaties, waarin staten soms met een enorme toestroom van asielzoekers worden geconfronteerd.

Voorzitterschap van de EU
Elk half jaar oefent een van de lidstaten het voorzitterschap van de Europese Unie uit. Deze procedure ligt onder vuur omdat het voorzitterschap vooral voor de regeringen van kleinere EU-lidstaten een zware opgaaf is. De grote EU-landen dringen aan op de benoeming van een vaste voorzitter voor een periode van 2,5 jaar.

WTO (Wereld Handelsorganisatie)
Eind 1994 is de WTO opgericht als opvolger van de GATT. De Wereld Handelsorganisatie streeft naar opheffing van alle handelsbelemmeringen omdat dit zal leiden tot vergroting van de economische welvaart van alle landen.

Eurofractie ChristenUnie-SGP
Postbus 23529
3001 KM Rotterdam

Telefoon: 010 41 40 534
Fax: 010 41 41 501
E-mail: info@eurofractie.nl
Website: www.eurofractie.nl